

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ А. С. МАКАРЕНКА

БЕСПАЛОВА ОКСАНА ОЛЕКСАНДРІВНА

УДК 378.147:615.8-051]:796.012.6(043.5)(043.3)

**ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ БАКАЛАВРІВ
З ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ ТА ЕРГОТЕРАПІЇ
ДО ЗАСТОСУВАННЯ ФІЗКУЛЬТУРНО-ОЗДОРОВЧИХ ТЕХНОЛОГІЙ
У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ**

Спеціальність 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

Суми – 2019

Дисертацією є рукопис.

Роботу виконано в Сумському державному педагогічному університеті імені А.С. Макаренка (м. Суми) Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник – доктор педагогічних наук, професор
Лянной Юрій Олегович,
Сумський державний педагогічний
університет імені А.С. Макаренка,
ректор (м. Суми).

Офіційні опоненти: доктор педагогічних наук, професор
Бойчук Юрій Дмитрович,
Харківський національний педагогічний
університет імені Г.С. Сковороди,
проректор з наукової роботи (м. Харків);

кандидат педагогічних наук, доцент
Куртова Галина Юрївна,
Національний університет «Чернігівський
колегіум» імені Т.Г. Шевченка,
доцент кафедри біологічних основ,
фізичного виховання, здоров'я та спорту
(м. Чернігів).

Захист відбудеться 6 грудня 2019 року о 8.30 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради К 55.053.03 у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С. Макаренка Міністерства освіти і науки України за адресою: 40002, м. Суми, вул. Роменська, 87, ауд. 214.

З дисертацією можна ознайомитись у науковій бібліотеці Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка Міністерства освіти і науки України за адресою: 40002, Сумська обл., м. Суми, вул. Роменська, 87.

Автореферат розіслано 6 листопада 2019 року.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

О. Ю. Кудріна

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність дослідження. На сучасному етапі розвитку суспільства значної актуальності набуває проблема збереження й відновлення здоров'я населення, що зумовлює потребу в удосконаленні системи підготовки фахівців з охорони здоров'я, де стрімко розвивається напрям фізичної терапії та ерготерапії, в основу якого покладено комплексне відновлення організму людини після захворювань та ушкоджень. У процесі реабілітації провідну роль відіграють засоби фізичної терапії, що запобігають можливим ускладненням при травмах та захворюваннях, сприяють відновленню функцій органів та систем, знижують ймовірність набуття інвалідності, поліпшують загальний стан здоров'я. Важливим засобом досягнення мети зміцнення й охорони здоров'я упродовж всього життя, зниження кількості ускладнень, зумовлених основними захворюваннями та травмами, є комплексна здоров'язбережувальна діяльність, невід'ємним дієвим компонентом якої виступають фізкультурно-оздоровчі технології. Опанування таких технологій стає вагомим складником професійної підготовки фахівців у галузі охорони здоров'я, зокрема бакалаврів фізичної терапії, ерготерапії.

Концептуальні ідеї, представлені у Національній доктрині розвитку фізичної культури і спорту (2004 р.), Національній стратегії з оздоровчої рухової активності в Україні на період до 2025 року «Рухова активність – здоровий спосіб життя – здорова нація» (2016 р.), розкривають значення фізичної культури як важливого чинника впливу на здоровий спосіб життя, профілактику захворювань, організацію змістовного дозвілля, формування гуманістичних цінностей та створення умов для всебічного гармонійного розвитку людини. Зазначені документи є правовою базою для переходу на якісно новий рівень змісту професійної підготовки фахівців з фізичної терапії та ерготерапії.

Теоретичною основою дослідження слугують наукові праці, в яких обґрунтовано положення сучасної філософії і методології професійної освіти (В. Андрущенко, І. Зязюн, В. Кремень та ін.), положення про технологізацію освітнього процесу (О. Набока, О. Пехота та ін.), положення щодо професійної компетентності і майстерності (М. Солдатенко, О. Акімова та ін.), методологічні підходи до професійного розвитку особистості (Н. Бібік, О. Дубасенюк, О. Савченко, І. Бех, А. Деркач та ін.).

За аналізом наукових джерел встановлено, що науковцями розкрито фундаментальні та прикладні основи професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичної терапії, ерготерапії, фізичної реабілітації (В. Кукса, Р. Маслов, Л. Сущенко), фізичної культури і спорту (Ю. Бойчук, Д. Бермудес, О. Горбенко, Г. Куртова, та ін.), проаналізовано зарубіжний досвід підготовки фахівців з фізичної терапії, ерготерапії (О. Базильчук, Т. Бойчук, Т. Бугеря, А. Герцик, С. Гук, Л. Сущенко, Ю. Лянной, І. Турчик та ін.), узагальнено поняттєвий апарат в галузі фізичної терапії, ерготерапії, фізичної реабілітації (А. Герцик, О. Гузій, О. Боровська, О. Мерзлікіна та ін.), досліджено проблему формування культури здоров'я, здорового способу життя, підготовки до

здоров'язбережувальної діяльності (Н. Белікова, О. Глагощук, Л. Кравчук, О. Міхеєнко, М. Співак та ін.).

Водночас детальне вивчення наукових результатів підтвердило, що недостатньо розробленими залишаються аспекти формування готовності майбутніх бакалаврів з фізичної терапії та ерготерапії до застосування фізкультурно-оздоровчих технологій у професійній діяльності, оскільки нами зафіксовано суперечності, зокрема, між:

– поширеністю у практичній роботі фізичних терапевтів фізкультурно-оздоровчих технологій і потребами реабілітаційних установ у фахівців, готових до використання фізкультурно-оздоровчих технологій у професійній діяльності, та домінуванням теоретичних засад їх опанування у професійній підготовці майбутніх бакалаврів фізичної терапії, ерготерапії;

– необхідністю формування готовності майбутніх бакалаврів з фізичної терапії, ерготерапії до застосування фізкультурно-оздоровчих технологій у професійній діяльності та обмеженістю теоретичних уявлень про модель такої підготовки та її навчально-методичний супровід.

Актуальність означеної проблеми, соціально-педагогічне значення підготовки бакалаврів з фізичної терапії та ерготерапії, гостра необхідність формування в них високого рівня готовності до застосування фізкультурно-оздоровчих технологій у професійній діяльності, недостатня розробленість даної науково-практичної проблеми, необхідність подолання виявлених суперечностей зумовили вибір теми дисертаційного дослідження **«Формування готовності майбутніх бакалаврів з фізичної терапії та ерготерапії до застосування фізкультурно-оздоровчих технологій у професійній діяльності».**

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження виконано в межах науково-дослідної роботи кафедри здоров'я, фізичної терапії, реабілітації та ерготерапії Навчально-наукового інституту фізичної культури Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка «Теоретико-методологічні і організаційно-методичні проблеми здоров'я, фізичної реабілітації та корекційної педагогіки» (державний реєстраційний № 0115U005933, 2015-2019 рр.), де авторкою розроблено модель формування готовності майбутніх фахівців з фізичної терапії та ерготерапії до застосування фізкультурно-оздоровчих технологій у майбутній професійній діяльності.

Тему затверджено вченою радою Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка (протокол № 6 від 28 листопада 2016 року) та узгоджено в бюро Міжвідомчої ради з координації досліджень у галузі освіти, педагогіки і психології в Україні (протокол № 2 від 28 березня 2017 р.).

Об'єкт дослідження – процес професійної підготовки майбутніх бакалаврів з фізичної терапії та ерготерапії.

Предмет дослідження – модель формування готовності майбутніх бакалаврів з фізичної терапії та ерготерапії до застосування фізкультурно-оздоровчих технологій у професійній діяльності.

Мета дослідження полягає у теоретичному обґрунтуванні, розробці та експериментальній перевірці моделі формування готовності майбутніх бакалаврів з фізичної терапії та ерготерапії до застосування фізкультурно-оздоровчих технологій у професійній діяльності.

Досягнення мети передбачало виконання таких **завдань**:

1) проаналізувати сучасний стан розробленості проблеми формування готовності майбутніх бакалаврів з фізичної терапії та ерготерапії до застосування фізкультурно-оздоровчих технологій у професійній діяльності;

2) схарактеризувати поняттєвий апарат дослідження, уточнити сутність і структуру готовності майбутніх бакалаврів з фізичної терапії та ерготерапії до застосування фізкультурно-оздоровчих технологій у професійній діяльності;

3) розробити та теоретично обґрунтувати модель формування готовності майбутніх бакалаврів з фізичної терапії та ерготерапії до застосування фізкультурно-оздоровчих технологій у професійній діяльності;

4) розробити критеріальну основу для характеристики рівнів готовності майбутніх бакалаврів з фізичної терапії та ерготерапії до застосування фізкультурно-оздоровчих технологій у професійній діяльності;

5) статистично перевірити ефективність розробленої моделі формування готовності майбутніх бакалаврів з фізичної терапії та ерготерапії до застосування фізкультурно-оздоровчих технологій у професійній діяльності.

Для реалізації мети дослідження і вирішення поставлених завдань було використано комплекс **методів дослідження**:

– *теоретичних*: системний аналіз та узагальнення психолого-педагогічної, медичної, навчально-методичної та спеціальної наукової літератури з метою визначення стану розробленості проблеми, обґрунтування актуальності теми дослідження та визначення невирішених проблем; термінологічний аналіз для уточнення ключових понять; структурний аналіз для обґрунтування сутності та структури готовності майбутніх бакалаврів з фізичної терапії та ерготерапії до застосування фізкультурно-оздоровчих технологій у професійній діяльності; моделювання для побудови моделі формування готовності майбутніх бакалаврів з фізичної терапії та ерготерапії до застосування фізкультурно-оздоровчих технологій у професійній діяльності;

– *емпіричних*: анкетування, тестування, педагогічний експеримент (констатувальний та формувальний) для визначення динаміки зрушень при формуванні готовності майбутніх бакалаврів з фізичної терапії та ерготерапії до застосування фізкультурно-оздоровчих технологій у професійній діяльності;

– *математичної статистики*: критерій Пірсона для з'ясування відмінностей у показниках готовності майбутніх бакалаврів з фізичної терапії та ерготерапії до застосування фізкультурно-оздоровчих технологій в експериментальній та контрольній групах.

Наукова новизна і теоретичне значення одержаних результатів дослідження полягає у тому, що:

– *вперше* розроблено, теоретично обґрунтовано й експериментально перевірено модель формування готовності майбутніх бакалаврів з фізичної терапії та ерготерапії до застосування фізкультурно-оздоровчих технологій у

професійній діяльності, що охоплює взаємопов'язані структурні компоненти (змістовий, процесуальний, результативний) і базується на комплексі методологічних підходів (системного, деонтологічного, особистісного, діяльнісного, аксіологічного, компетентнісного) й сукупності специфічних принципів (інтеграції професійно-орієнтованих знань, практичної спрямованості підготовки, формування здоров'язбережувального середовища), передбачає удосконалення змісту професійної підготовки через посилення міжпредметних зв'язків, формування мотиваційно-ціннісного ставлення до фізкультурно-оздоровчої діяльності, удосконалення процесу професійної підготовки через впровадження технологій проблемного й інтерактивного навчання з використанням різних форм (проблемна лекція, лабораторні заняття, семінари, ділова гра, тренінги, виробнича практика), методів (проблемні, інтерактивні, проектні) й засобів (комплекси фізкультурно-оздоровчих вправ інноваційної спрямованості та ІКТ) навчання;

– *уточнено* сутність поняття «фізкультурно-оздоровча технологія» (спосіб використання фізичних вправ різної спрямованості з метою відновлення або підвищення рівня здоров'я, профілактики захворювань або ліквідації недоліків у фізичному розвитку, збільшення тривалості активного життя);

– *уточнено* структурні компоненти готовності майбутніх бакалаврів з фізичної терапії та ерготерапії до застосування фізкультурно-оздоровчих технологій у професійній діяльності (мотиваційно-ціннісний, суб'єктний, когнітивно-змістовий та діяльнісний компоненти);

– *розроблено* критерії (мотиваційний, особистісний, теоретичний і праксеологічний), показники (сформованість та характер мотивації, емпатійні здібності та самооцінка готовності, сформованість професійних знань та сформованість професійних умінь), на основі яких охарактеризовано рівні (низький, середній, високий) готовності майбутніх бакалаврів з фізичної терапії та ерготерапії до застосування фізкультурно-оздоровчих технологій у професійній діяльності;

– *набули подальшого розвитку* положення про інформаційно-методичний супровід процесу формування готовності майбутніх бакалаврів з фізичної терапії та ерготерапії до застосування фізкультурно-оздоровчих технологій у професійній діяльності.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що розроблене в дисертаційному дослідженні навчально-методичне забезпечення підготовки майбутніх бакалаврів з фізичної терапії та ерготерапії до застосування фізкультурно-оздоровчих технологій у професійній діяльності може бути впроваджено в практику закладів вищої освіти. Зокрема, для дисципліни «Функціональний фітнес» розроблено й упроваджено мультимедійні презентації лекцій, методичні рекомендації до практичних занять, робочий зошит для практичних занять, пакет контрольних робіт для підсумкового оцінювання, тестування для поточного контролю, методичні рекомендації до практичних занять «Фітнес-програми силової та аеробної спрямованості».

Авторські напрацювання можуть бути використані викладачами кафедр фізичної терапії, ерготерапії у процесі професійної підготовки майбутніх бакалаврів. Теоретичні положення дисертації та зібраний фактичний матеріал можуть бути використані у процесі науково-дослідної діяльності студентів магістратури, аспірантів, докторантів і викладачів, для проведення майстер-класів, спрямованих на розвиток готовності до використання фізкультурно-оздоровчих технологій.

Результати дослідження **впроваджено** в освітній процес Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (довідка № 22/19 від 26.04.2019 р.), Бердянського державного педагогічного університету (довідка №57-08/447 від 26.04.2019 р.), Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет» (довідка № 2290/01-14 від 14.06.2019 р.), Криворізького державного педагогічного університету (довідка №09/1-255/3 від 22.06.2019 р.), Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка (довідка № 1873 від 19.06.2019 р.), Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка (довідка № 26 від 02.07.2019 р.).

Особистий внесок здобувача в опублікованих працях, написаних у співавторстві, полягає: в розробці й теоретичному обґрунтуванні моделі формування готовності майбутніх фахівців з фізичної терапії та ерготерапії до застосування фізкультурно-оздоровчих технологій у майбутній професійній діяльності [7]; в описі та оцінці ефективності відповідних програми фізичної реабілітації, які базуються на фізкультурно-оздоровчих технологіях [13, 20]; в комплексній програмі фізичної реабілітації, де головним засобом виступають фізкультурно-оздоровчі технології і теоретичному обґрунтуванні методики її застосування для студентів першого курсу спеціальної медичної групи із хронічним обструктивним бронхітом [18]; в уточненні поняття «технологія», «фізкультурно-оздоровчі технології», описі їхньої структури та базових компонентів [21].

Апробація результатів дисертаційного дослідження. Основні положення дисертаційного дослідження доповідалися і дістали схвалення на конференціях різних рівнів. Зокрема, *міжнародних*: «Наукова діяльність як шлях формування професійних компетентностей майбутнього фахівця (НПК-2018)» (Суми, 2018 р.), «Молодий вчений: сучасні тенденції формування та збереження здоров'я людини» (Харків, 2019 р.); *усеукраїнських*: «Актуальні проблеми сучасної біології та здоров'я людини» (Миколаїв, 2013 р.), «Проблеми здоров'я людини та фізичної реабілітації» (Суми, 2016 р.), «Проблеми здоров'я, фізичної терапії, реабілітації та ерготерапії» (Суми, 2017 р.), «Здоров'я людини в сучасному культурно-освітньому просторі» (Суми, 2018 р.), «Рекреація, фізична терапія, туризм: досвід, проблеми, перспективи» (Херсон, 2018 р.), «Науково-практичне забезпечення професійної освіти і навчання» (Київ, 2019 р.).

Результати наукового дослідження обговорювалися на засіданнях кафедри здоров'я, фізичної терапії, реабілітації та ерготерапії Навчально-наукового інституту фізичної культури (2015-2019 рр.) та на науково-методичних

семінарах наукової лабораторії використання ІТ в освіті (2018-2019 рр.) Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка.

Публікації. Основні результати дослідження висвітлено у 21 публікації (з них 16 – одноосібні): 6 статей у наукових фахових виданнях України, з яких 4 внесені до міжнародної наукометричної бази Scopus, 1 стаття у закордонному виданні, 10 праць апробаційного характеру, 4 публікації, які додатково відображають результати дисертаційного дослідження.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається з анотацій, переліку умовних позначень, вступу, трьох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел (297 найменувань, із них 5 – іноземними мовами) та 9 додатків на 41 сторінці. Дисертація містить 10 таблиць, 12 рисунків.

Загальний обсяг дисертації становить 280 сторінок, із них основного тексту – 190 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **вступі** обґрунтовано актуальність і доцільність обраної теми, визначено об'єкт, предмет, сформульовано мету і завдання, описано методи наукового пошуку, розкрито наукову новизну та практичне значення одержаних результатів, наведено відомості про їх апробацію та впровадження.

У *першому розділі* **«Готовність майбутніх бакалаврів з фізичної терапії та ерготерапії до застосування фізкультурно-оздоровчих технологій крізь призму їхньої професійної підготовки»** досліджено стан розробленості проблеми формування готовності майбутніх бакалаврів з фізичної терапії та ерготерапії до застосування фізкультурно-оздоровчих технологій у професійній діяльності у науковій літературі і педагогічній практиці, розкрито сутність поняття «фізкультурно-оздоровчі технології» в контексті дослідження, схарактеризовано поняттєвий апарат дослідження, уточнено сутність і структуру готовності майбутніх бакалаврів з фізичної терапії та ерготерапії до застосування фізкультурно-оздоровчих технологій у професійній діяльності.

На основі узагальнення наявних у наукових джерелах даних встановлено, що в українській науково-методичній літературі (А. Герцик, Т. Круцевич, В. Мурза, Є. Приступа, А. Вовканич та ін.) фізичну реабілітацію розуміють як лікувально-педагогічний і виховний процес, що ґрунтується на основних дидактичних принципах свідомості, активності, наочності, доступності, індивідуалізації, систематичності. За визначенням А. Герцика, фізична терапія розглядається як діяльність, що базується на принципах біомеханіки і нейрофізіології та спрямована на максимальне відновлення функцій людського організму через фізичні засоби (фізичні вправи, масаж, електрична і світлова енергія, тепло і холод, вода). Тому в основу дослідження покладено розуміння *фізичної терапії, ерготерапії* як комплексного процесу відновлення здоров'я, що включає медичні, педагогічні, профілактичні заходи, спрямовані на відновлення (або компенсацію) порушених функцій організму, оптимізацію фізичного стану та відновлення працездатності особи.

На підставі системного аналізу наукових джерел та практичних

рекомендацій провідних фахівців визначено, що фізкультурно-оздоровчі технології є універсальним та невід'ємним компонентом змісту як вузькоспеціалізованих (спеціальних), так і комплексних (інтегрованих) технологій збереження здоров'я. Поняття «*фізкультурно-оздоровчі технології*» в контексті проблеми дослідження визначено як спосіб використання фізичних вправ різної спрямованості з метою відновлення або підвищення рівня здоров'я, профілактики захворювань або ліквідації недоліків у функціональному стані, фізичному розвитку, фізичній підготовленості та збільшення тривалості активного життя.

Аналіз дослідницьких позицій науковців щодо тлумачення професійної готовності (Н. Белікова, Т. Бугеря, Ю. Лянной та ін.) дає підстави визначити *готовність майбутнього бакалавра з фізичної терапії та ерготерапії до застосування фізкультурно-оздоровчих технологій у професійній діяльності* як складне динамічне особистісне утворення, яке забезпечує поточну реалізацію фізкультурно-оздоровчої професійної діяльності і полягає в оволодінні спеціальними знаннями про фізкультурно-оздоровчі технології та вміннями, пов'язаними з ними, прийомами і методами їх використання та передбачає наявність психологічних якостей, необхідних для професійного самовдосконалення.

Формування готовності майбутніх бакалаврів з фізичної терапії та ерготерапії до застосування фізкультурно-оздоровчих технологій у професійній діяльності – це складний динамічний процес впливу на систему цінностей і мотивів застосування майбутніми бакалаврами з фізичної терапії та ерготерапії фізкультурно-оздоровчих технологій у професійної діяльності, на процес засвоєння теоретичних і процесуальних аспектів застосування фізкультурно-оздоровчих технологій у професійної діяльності та на професійно важливі якості особистості, що регламентують практичну реалізацію фізкультурно-оздоровчої діяльності.

За результатами структурного аналізу готовність майбутніх бакалаврів з фізичної терапії та ерготерапії до застосування фізкультурно-оздоровчих технологій подається в єдності чотирьох компонентів: *мотиваційно-ціннісний компонент* характеризується наявністю у студентів системи цінностей, інтересів, потреб і мотивів засвоєння змісту теоретичних та процесуально-методичних аспектів застосування фізкультурно-оздоровчих технологій у професійної діяльності; *суб'єктний компонент* передбачає сформованість професійно важливих якостей особистості, які становлять основу для розвитку професійних умінь і навичок, спрямованих на практичну реалізацію фізкультурно-оздоровчої діяльності; *когнітивно-змістовий компонент* передбачає сформованість у студентів знань теоретичних і методичних основ реалізації фізкультурно-оздоровчої роботи; *діяльнісний компонент* передбачає сформованість професійно важливих умінь і навичок, спрямованих на практичну реалізацію фізкультурно-оздоровчої діяльності.

Таким чином, у першому розділі подано вирішення першого і другого завдань дослідження.

У другому розділі «Науково-методичне забезпечення формування готовності майбутніх бакалаврів з фізичної терапії та ерготерапії до застосування фізкультурно-оздоровчих технологій у професійній діяльності» розроблено й теоретично обґрунтовано модель формування готовності майбутніх бакалаврів з фізичної терапії та ерготерапії до застосування фізкультурно-оздоровчих технологій у професійній діяльності, описано методологічну основу та практичні аспекти її реалізації.

За результатами системного аналізу наукових джерел у розділі обґрунтовані підходи щодо формування готовності майбутніх бакалаврів з фізичної терапії та ерготерапії до застосування фізкультурно-оздоровчих технологій у професійній діяльності: системний, особистісний, діяльнісний, аксіологічний, компетентнісний. *Системний підхід* указує на структурованість й багатокомпонентність готовності майбутніх бакалаврів з фізичної терапії та ерготерапії, яку важливо розглядати в єдності її компонентів, а сам процес підготовки фахівців до застосування фізкультурно-оздоровчих технологій у професійній діяльності є системно цілісним процесом. Звернення до *деонтологічного підходу* у формуванні професійної етики майбутніх фізичних терапевтів, ерготерапевтів в університетах зумовлюється тим, що він дає можливість розглянути цей процес як систему вимог професійного й особистого порядку, висвітлити етичну сторону поведінки фахівця з позицій належної поведінки, розглянути поведінку студента і викладача в різних видах діяльності через поняття обов'язку, належного ставлення майбутнього фахівця до пацієнтів. *Особистісний підхід* забезпечує умови особистісного розвитку майбутнього бакалавра та реалізацію його природних потенціалів під час професійної підготовки. Основною метою залучення *діяльнісного підходу* є забезпечення підґрунтя для практичної підготовки, розвитку професійних якостей майбутнього бакалавра з фізичної терапії, ерготерапії та самоосвіти в дії. *Аксіологічний підхід* передбачає забезпечення умов для формування у студентів професійних цінностей і мотивів, зокрема, усвідомлення цінності здоров'я людини як базової. *Компетентнісний підхід* спрямовано на формування спеціальних компетентностей для здійснення професійної діяльності, самостійного застосування знань, умінь і навичок при вирішенні професійних задач щодо застосування фізкультурно-оздоровчих технологій.

У розділі обґрунтовано, що модель формування готовності майбутніх бакалаврів з фізичної терапії та ерготерапії до застосування фізкультурно-оздоровчих технологій у професійній діяльності базується на використанні комплексу *загальнодидактичних* (науковості, системності і послідовності, доступності, зв'язку навчання з життям, свідомості і активності, наочності, міцності засвоєння знань, умінь і навичок, індивідуального підходу) та *специфічних принципів* (принцип інтеграції професійно-орієнтованих знань, принцип практичної спрямованості підготовки до застосування фізкультурно-оздоровчих технологій, принцип формування здоров'язбережувального середовища).

На основі методу моделювання розроблено модель формування готовності майбутніх бакалаврів фізичної терапії та ерготерапії до застосування

фізкультурно-оздоровчих технологій (рис. 1), яка включає взаємопов'язані структурні компоненти (змістово-процесуальний та результативний) і реалізується поетапно.

На *інформаційно-змістовому етапі* відбувається усвідомлення сутності майбутньої професійної діяльності фізичного терапевта, ерготерапевта, починається опанування професійних знань, умінь і навичок щодо застосування фізкультурно-оздоровчих технологій, формування мотивації і ціннісного ставлення до подальшої навчальної та професійної діяльності. *Практико-професійний етап* характеризується усвідомленням практичної значущості набутих знань, умінь і навичок, розвитком компетентностей у сфері застосування фізкультурно-оздоровчих технологій як провідного засобу фізичної терапії, розвитком комунікативного, організаційного, творчого потенціалу особистості студента у професійній діяльності. На *рефлексивно-корекційному етапі* відбувається аналіз і переосмислення наявних професійних знань, умінь та навичок, їх рефлексія та критична оцінка з метою підвищення результативності використання фізкультурно-оздоровчих технологій у професійній діяльності.

Змістове наповнення процесу формування готовності майбутніх бакалаврів з фізичної терапії та ерготерапії до застосування фізкультурно-оздоровчих технологій у професійній діяльності відбувається при вивченні дисциплін циклу професійної підготовки, зокрема: «Функціональний фітнес», «Теорія і методика фізичного виховання», «Основи фізичної реабілітації», «Теорія і технології оздоровчо-рекреаційної рухової активності», «Фізіологія рухової активності», «Фітнес-програми аеробного та силового спрямування», «Лікувальна фізична культура», «Реабілітація спортсменів високого класу», «Біомеханіка». Базовим навчальним предметом у процесі формування готовності майбутніх фахівців з фізичної терапії та ерготерапії до застосування фізкультурно-оздоровчих технологій визначено «Функціональний фітнес».

Таким чином, у другому розділі вирішено третє завдання дисертаційного дослідження.

У *третьому розділі* «**Експериментальна перевірка моделі формування готовності майбутніх бакалаврів з фізичної терапії та ерготерапії до застосування фізкультурно-оздоровчих технологій у професійній діяльності**» розроблено критерії, показники та охарактеризовано рівні готовності майбутніх бакалаврів з фізичної терапії та ерготерапії до застосування фізкультурно-оздоровчих технологій у професійній діяльності, описано основні етапи педагогічного експерименту та статистично підтверджено ефективність моделі формування готовності майбутніх бакалаврів з фізичної терапії та ерготерапії до застосування фізкультурно-оздоровчих технологій у професійній діяльності.

У дослідженні брали участь студенти, які навчалися за спеціальністю фізична терапія та ерготерапія (фізична реабілітація): на констатувальному етапі – 124 студенти; на формувальному етапі – 92 студенти в ЕГ, 88 студентів у КГ. Загальна кількість респондентів на формувальному етапі склала 180 осіб.

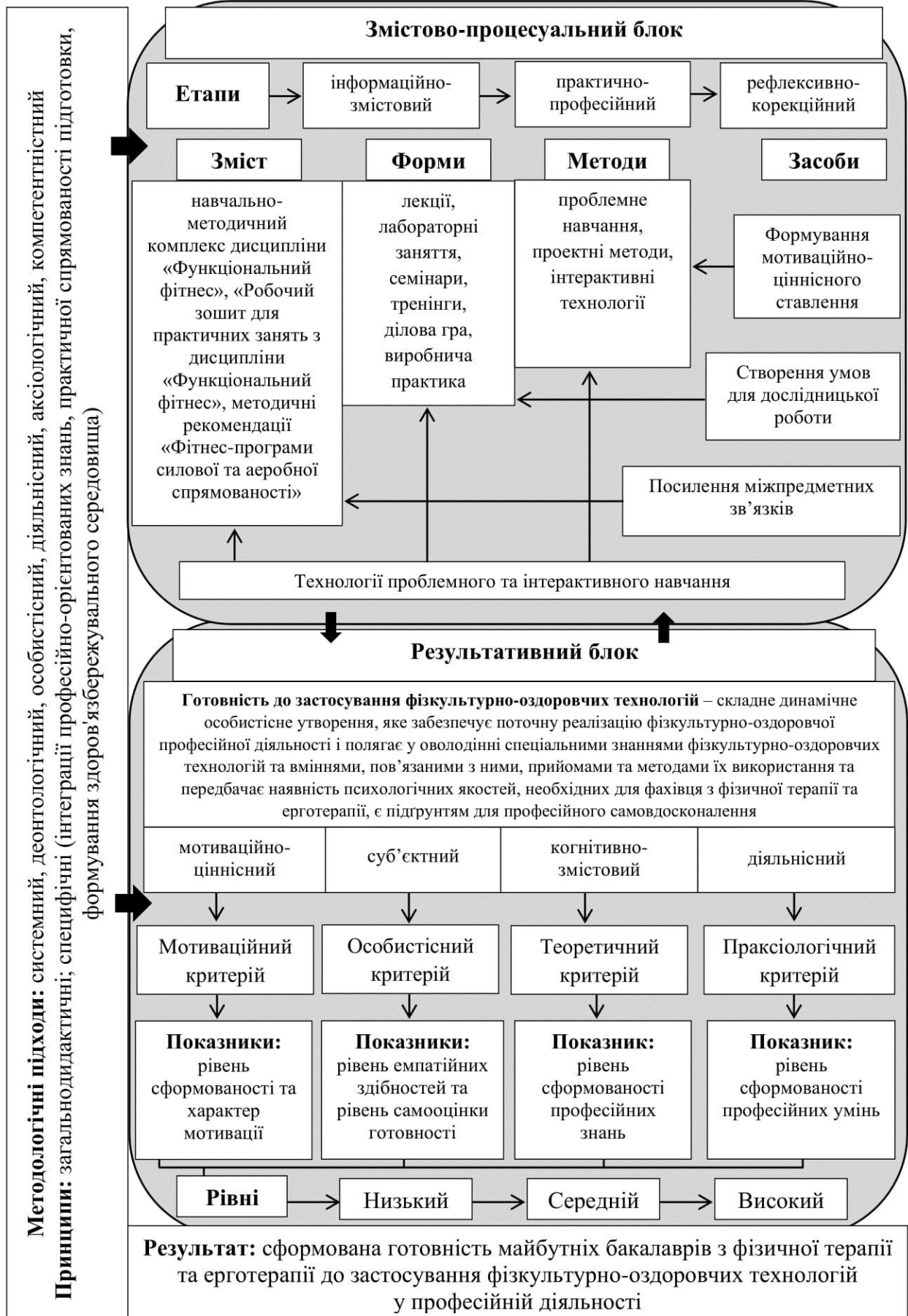

Рис. 1. Модель формування готовності майбутніх бакалаврів з фізичної терапії та ерготерапії до застосування фізкультурно-оздоровчих технологій у професійній діяльності

Організація педагогічного експерименту вимагала розробки критеріальної основи дослідження. За результатами структурного аналізу готовності майбутніх бакалаврів фізичної терапії, ерготерапії до застосування фізкультурно-оздоровчих технологій розроблено чотири критерії – мотиваційний, особистісний, теоретичний і праксеологічний та їх показники (сформованість та характер мотивації, емпатійні здібності та самооцінка готовності, сформованість професійних знань та сформованість професійних умінь).

Для визначення рівнів готовності (*низький, середній, високий*) за обраними показниками було використано: методики вивчення мотивації Т. Елерса; тестові завдання для визначення рівня сформованості професійних знань в цілому та застосування фізкультурно-оздоровчих технологій, зокрема; комплекс практичних (ситуативних) завдань, що вимагають практичної реалізації знань, застосування професійних умінь і навичок; методику діагностики рівня емпатійних здібностей В.Бойко; інтегральну анкету самооцінки рівня готовності до застосування фізкультурно-оздоровчих технологій у професійній діяльності.

Отримані у ході *констатувального експерименту* дані свідчать, що найнижчий рівень самооцінки готовності студентів до застосування фізкультурно-оздоровчих технологій пов'язаний із: усвідомленням сутності фізкультурно-оздоровчих технологій, розумінням сфери їх застосування у професійній діяльності фізичного терапевта та ерготерапевта; усвідомленням потреби підвищення ефективності реабілітації осіб різних нозологічних та вікових груп шляхом застосування фізкультурно-оздоровчих технологій; підготовленістю до самостійної розробки реабілітаційних програм із застосуванням фізкультурно-оздоровчих технологій; урахуванням показань та протипоказань до застосування фізичних вправ; урахуванням особливостей застосування фізкультурно-оздоровчих технологій в роботі з пацієнтами, які мають захворювання різних органів та систем тощо.

Формувальний етап експерименту (2017-2018) передбачав перевірку ефективності розробленої моделі формування готовності майбутніх бакалаврів з фізичної терапії та ерготерапії до застосування фізкультурно-оздоровчих технологій шляхом порівняння рівнів сформованості такої готовності у КГ і ЕГ до і після проведення формувального експерименту та статистичну оцінку результатів методом χ^2 Пірсона на рівні значущості 0,05 (табл. 1).

Аналіз результатів формувального етапу експерименту за показником «сформованість та характер мотивації» мотиваційного критерію підтвердив збільшення кількості студентів з високим рівнем сформованості готовності до застосування фізкультурно-оздоровчих технологій на 21,8% у ЕГ проти 9% у КГ, що пов'язуємо з упровадженням в освітній процес інноваційних технологій навчання, спрямованих на активізацію пізнавальної діяльності і самостійності студентів, зокрема впровадження технологій проблемного й інтерактивного навчання.

Динаміка рівнів готовності

Рівні	ЕГ (n=92)					КГ (n=88)				
	До		Після		Різниця, %	До		Після		Різниця, %
	абс.	%	абс.	%		абс.	%	абс.	%	
За показником «Рівень самооцінки готовності»										
Високий	5	5,5	19	20,7	+15,2	7	8	13	14,8	+6,8
Середній	40	43,5	56	60,9	+17,4	38	43,2	44	50	+6,8
Низький	47	51	17	18,4	-32,6	43	48,8	31	35,2	13,6
За показником «Рівень емпатійних здібностей»										
Високий	10	10,9	25	27,1	+16,6	11	12,5	18	20,5	+8
Середній	37	40,2	56	60,9	+20,7	34	38,6	42	47,7	+9,6
Низький	45	48,9	11	12	-36,9	43	48,9	28	31,8	-17
За показником «Рівень сформованості професійних умінь»										
Високий	10	10,9	28	30,5	+19	11	12,5	18	20,4	+7,9
Середній	44	47,8	52	56,5	+8,7	40	45,5	49	55,7	+10
Низький	38	41,3	12	13	-28,3	37	42	21	23,9	-18
За показником «Рівень сформованості професійних знань»										
Високий	9	9,8	20	21,7	+11	8	9	14	15,9	+7,9
Середній	21	22,8	50	54,3	+31	19	21,6	29	33	+11
Низький	62	67,4	22	24	-43,4	61	69,4	45	51,1	-9,1
За показником «Рівень сформованості та характер мотивації»										
Високий	7	7,6	27	29,4	+21	8	9	15	17	+9
Середній	39	42,4	52	56,5	+14	35	40	46	52,3	+12
Низький	46	50	13	14,1	-35,9	45	51	27	30,7	-14

Порівняльний аналіз показників за теоретичним критерієм засвідчив, що позитивні зрушення у ЕГ відбулися завдяки посиленню міжпредметних зв'язків шляхом визначення наскрізних змістових ліній (наукових понять, теоретичних і практичних закономірностей) взаємопов'язаних навчальних дисциплін, упровадження в освітній процес авторських навчально-методичних матеріалів, зокрема, мультимедійних презентацій лекцій, методичних рекомендацій до практичних занять, робочого зошита для практичних занять, пакету контрольних робіт для підсумкового оцінювання, тестування для поточного контролю, методичних рекомендацій до практичних занять.

Аналіз динаміки рівнів готовності за показником «Сформованість професійних умінь» праксеологічного критерію дає підстави говорити про позитивну динаміку в ЕГ на основі упровадження методів проблемного навчання, тренінгів та ділових ігор, а також створення умов для дослідної діяльності студентів.

Тенденція до підвищення рівня розвитку емпатійних здібностей студентів зафіксована як в учасників експериментальної, так і контрольної груп, однак в експериментальній групі вона має більш виразні прояви, що обумовлено, на нашу думку, упровадженням технологій інтерактивного навчання.

Таким чином, у третьому розділі дисертації представлено вирішення четвертого та п'ятого завдань дослідження.

ВИСНОВКИ

У дисертаційному дослідженні набула теоретичного узагальнення і практичного вирішення проблема формування готовності майбутніх бакалаврів з фізичної терапії та ерготерапії до застосування фізкультурно-оздоровчих технологій, було вирішено усі поставлені завдання та отримано такі основні **результати**:

– досліджено сучасний стан розробленості проблеми формування готовності майбутніх бакалаврів з фізичної терапії та ерготерапії до застосування фізкультурно-оздоровчих технологій у професійній діяльності;

– схарактеризовано понятійний апарат дослідження, уточнено сутність та структуру готовності майбутніх бакалаврів з фізичної терапії та ерготерапії до застосування фізкультурно-оздоровчих технологій у професійній діяльності;

– розроблено та теоретично обґрунтовано модель формування готовності майбутніх бакалаврів з фізичної терапії та ерготерапії до застосування фізкультурно-оздоровчих технологій у професійній діяльності;

– статистично перевірено ефективність розробленої моделі формування готовності майбутніх бакалаврів з фізичної терапії та ерготерапії до застосування фізкультурно-оздоровчих технологій у професійній діяльності.

Отримані результати теоретичного та експериментального дослідження дають підстави зробити такі **висновки**.

1. Потреба відновлення та зміцнення здоров'я нації ставить на одну із перших позицій якісну професійну підготовку фахівців у галузі фізичної терапії та ерготерапії. Водночас за аналізом такої підготовки встановлено, що рівень готовності фахівців у галузі фізичної терапії та ерготерапії до професійної діяльності часто не відповідає вимогам роботодавців та потребам реабілітаційних закладів, зокрема, у фахівцях, готових до використання фізкультурно-оздоровчих технологій у професійній діяльності. Як засвідчив аналіз стану розробленості проблеми формування готовності майбутніх бакалаврів з фізичної терапії та ерготерапії до застосування фізкультурно-оздоровчих технологій у професійній діяльності, у роботі фізичних терапевтів використання фізкультурно-оздоровчих технологій є досить поширеним, проте у їхній професійній підготовці знаннєві підходи домінують над практичною підготовкою. Водночас теоретичні уявлення про модель формування готовності

майбутніх бакалаврів з фізичної терапії та ерготерапії до застосування фізкультурно-оздоровчих технологій у професійній діяльності та її навчально-методичний супровід є досить обмеженими.

2. За результатами термінологічного аналізу встановлено, що поняття «фізкультурно-оздоровчі технології» характеризують як спосіб використання фізичних вправ різної спрямованості з метою відновлення або підвищення рівня здоров'я, профілактики захворювань або ліквідації недоліків у функціональному стані, фізичному розвитку, фізичній підготовленості та збільшення тривалості активного життя.

Готовність майбутніх бакалаврів з фізичної терапії та ерготерапії до застосування фізкультурно-оздоровчих технологій визначено як складне динамічне особистісне утворення, яке забезпечує поточну реалізацію фізкультурно-оздоровчої професійної діяльності і полягає в оволодінні спеціальними знаннями про фізкультурно-оздоровчі технології, вміннями, пов'язаними з ними, прийомами і методами їх використання та передбачає наявність психологічних якостей, необхідних для професійного самовдосконалення. Сутність готовності майбутніх бакалаврів з фізичної реабілітації та ерготерапії до застосування фізкультурно-оздоровчих технологій у професійній діяльності розкривається крізь призму її складових – мотиваційно-ціннісного, когнітивно-змістового, суб'єктного та діяльнісного компонентів, які існують в єдності і взаємозв'язку.

Формування готовності майбутніх бакалаврів з фізичної терапії та ерготерапії до застосування фізкультурно-оздоровчих технологій у професійній діяльності – це складний динамічний процес впливу на систему цінностей і мотивів застосування майбутніми бакалаврами з фізичної терапії та ерготерапії фізкультурно-оздоровчих технологій у професійній діяльності, на процес засвоєння теоретичних та процесуальних аспектів застосування фізкультурно-оздоровчих технологій у професійній діяльності та професійно важливі якості особистості, що регламентують практичну реалізацію фізкультурно-оздоровчої діяльності.

3. Модель формування готовності майбутніх бакалаврів з фізичної терапії та ерготерапії до застосування фізкультурно-оздоровчих технологій у професійній діяльності базується на комплексі методологічних підходів (системного, деонтологічного, особистісного, діяльнісного, аксіологічного, компетентнісного) та сукупності специфічних принципів (інтеграції професійно-орієнтованих знань, практичної спрямованості підготовки, формування здоров'язберезувального середовища) і передбачає удосконалення змісту професійної підготовки шляхом посилення міжпредметних зв'язків, формування мотиваційно-ціннісного ставлення до фізкультурно-оздоровчої діяльності, удосконалення процесу професійної підготовки шляхом використання технологій проблемного й інтерактивного навчання з використанням різноманітних форм (проблемна лекція, лабораторні заняття, семінари, ділова гра, тренінги, виробнича практика), методів (проблемні, інтерактивні, проектні) і засобів (комплекси фізкультурно-оздоровчих вправ інноваційної спрямованості та ІКТ).

За результатами дослідження встановлено, що змістове наповнення процесу формування готовності майбутніх бакалаврів з фізичної терапії та ерготерапії до застосування фізкультурно-оздоровчих технологій у професійній діяльності варто посилити авторським навчально-методичним супроводом: навчально-методичний комплекс дисципліни «Функціональний фітнес», методичні рекомендації до практичних занять та робочий зошит з навчальної дисципліни «Функціональний фітнес», пакет комплексних контрольних робіт для підсумкового контролю, пакет тестів для поточного оцінювання, методичні рекомендації «Фітнес-програми силової та аеробної спрямованості».

4. Для визначення рівнів сформованості готовності майбутніх бакалаврів з фізичної терапії та ерготерапії до застосування фізкультурно-оздоровчих технологій у професійній діяльності (низький, середній, високий) важливо враховувати такі показники, як сформованість та характер мотивації (мотиваційний критерій), емпатійні здібностей та самооцінка готовності (особистісний критерій), сформованість професійних знань (теоретичний критерій), сформованість професійних умінь (праксеологічний критерій).

5. Проведений статистичний аналіз результатів формувального етапу експерименту в контрольних та експериментальних групах свідчить про ефективність упровадження у процес професійної підготовки майбутніх бакалаврів з фізичної терапії та ерготерапії науково обґрунтованої моделі формування у них готовності до застосування фізкультурно-оздоровчих технологій у професійній діяльності та авторських навчально-методичних матеріалів.

Ефективність розробленої моделі на рівні значущості 0,05 підтверджена за кожним із досліджуваних показників: позитивна динаміка рівнів готовності у студентів ЕГ статистично вища, що вказує на усвідомлення перспектив самореалізації у професії, яскраво вираженим професійним інтересом, мотивацією до опанування професійної діяльності в частині застосування фізкультурно-оздоровчих технологій, наявністю систематизованих, ґрунтовних професійно спрямованих знань з фізичної терапії та ерготерапії засобами фізкультурно-оздоровчих технологій, наявністю професійних умінь і навичок діагностичної, реабілітаційної, прогностичної та фізкультурно-оздоровчої діяльності в межах професійних завдань фізичного терапевта та ерготерапевта.

Упровадження моделі формування готовності майбутніх бакалаврів ЕГ з фізичної терапії та ерготерапії до застосування фізкультурно-оздоровчих технологій у процесі професійної підготовки найбільше вплинуло на розвиток мотиваційно-ціннісного та діяльнісного компонентів готовності, про що свідчить зафіксована нами позитивна динаміка у показниках «Рівень сформованості та характер мотивації» (+21,8% на високому рівні у ЕГ проти +9% у КГ) та «Рівень сформованості професійних умінь» (+19,6% на високому рівні у ЕГ проти +7,9% у КГ).

Подальші наукові розвідки пов'язуємо з формуванням готовності майбутніх бакалаврів з фізичної терапії та ерготерапії до самоосвітньої діяльності у процесі виробничої практики, запровадженням в освітній процес

фахової підготовки майбутніх бакалаврів з фізичної терапії та ерготерапії технологій контекстного навчання та навчання за Smart-підходами тощо.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті у наукових фахових виданнях України

1. Беспалова О. Фізкультурно-оздоровчі технології у професійній підготовці фізичного реабілітолога. *Гуманізація навчально-виховного процесу*. Слов'янськ, 2018. № 1 (87). С. 183-191.

2. Беспалова О.О. Педагогічні умови підготовки майбутніх спеціалістів з фізичної терапії та ерготерапії до застосування фізкультурно-оздоровчих технологій. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. Суми : Вид-во СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2018. №5. С. 390-398.

3. Беспалова О.О. Методичні особливості застосування фізкультурно-оздоровчих технологій у професійній діяльності реабілітолога. *Вісник Черкаського університету*. Черкаси : Вид-во ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2018. № 3(149). С. 18-22.

4. Беспалова О. Основні напрямки підготовки фахівців фізичної терапії та ерготерапії до майбутньої професійної діяльності. *Гуманізація навчально-виховного процесу*. Слов'янськ, 2018. №. 5(91). С. 4-18.

5. Беспалова О.О. Сутність та структурні компоненти готовності майбутніх бакалаврів з фізичної терапії, ерготерапії до застосування фізкультурно-оздоровчих технологій. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. Суми : Вид-во СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2019. № 5(89). С. 269-280.

6. Bepalova O. Methodological approaches to professional training for future physicaltherapy and ergotherapy specialists. *Scientific herald of the Institute of vocational education and training of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine. Professional Pedagogy*, 2019. № 1(18). P. 62-66.

Статті у наукових періодичних виданнях інших держав

7. Lyannoy Y., Bepalova O. Model of readiness of future specialists in physical therapy, ergotherapy for the use of physical culture and health technologies. *Modern Technologies in the Education System*. Katowicach, 2019. № 26. P. 297-302.

Опубліковані праці апробаційного характеру

8. Беспалова О.О. Фізична реабілітація жінок з гіпогалактією. *Актуальні проблеми сучасної біології та здоров'я людини* : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції МНАУ (м. Миколаїв, 24-25 квітня 2013 року). Миколаїв : Вид-во МНАУ, 2013. Вип. 13. С. 163-168.

9. Беспалова О.О. Фітнес-технології у фізичній реабілітації студенток СМГ із ВСД. *Фізична культура, спорт та здоров'я нації*. 2015. Вип. 19. Т. 1. С. 540-546.

10. Беспалова О.О. Фізична реабілітація вагітних із захворюваннями органів дихання. *Проблеми здоров'я людини та фізичної реабілітації* : матеріали II Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції (м. Суми,

26 грудня 2016 року). Суми : Вид-во СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2016. № 2. С. 18-22.

11. Беспалова О.О. Оцінка ефективності програми фізичної реабілітації дітей молодшого шкільного віку з ожирінням. *Проблеми здоров'я, фізичної терапії, реабілітації та ерготерапії* : матеріали III Всеукраїнської заочної науково-практичної Інтернет-конференції (м. Суми, 21 грудня 2017 року). Суми : Вид-во СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2017. № 3. С. 41-44.

12. Беспалова О.О. Педагогічні умови формування готовності майбутніх бакалаврів з фізичної терапії та ерготерапії до застосування фізкультурно-оздоровчих технологій. *Наукова діяльність як шлях формування професійних компетентностей* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Суми, 6-7 грудня 2018 року). Суми, 2018. № 5. С. 390-398.

13. Беспалова О.О., Авраменко Н.Б. Перевірка ефективності програми фізичної реабілітації дітей з плоско-вальгусною деформацією стоп. *Здоров'я людини в сучасному культурно-освітньому просторі* : матеріали I Всеукраїнської заочної науково-практичної Інтернет-конференції (м. Суми, 22 березня 2018 року). Суми : Вид-во СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2018. № 1. С. 80-85.

14. Беспалова О.О. Функціональний фітнес, його особливості. *Рекреація, фізична терапія, туризм : досвід, проблеми, перспективи* : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю (м. Херсон, 17-18 травня 2018 року). Херсон : ФОП Вишемирський В.С., 2018. № 1. С. 20-24.

15. Беспалова О.О. Методичні рекомендації до практичних занять з навчальної дисципліни «Функціональний фітнес». Суми, 2018. 60 с.

16. Беспалова О.О. Робочий зошит для практичних занять з навчальної дисципліни «Функціональний фітнес». Суми, 2018. 64 с.

17. Беспалова О.О. Фітнес-програми силової та аеробної спрямованості : методичні рекомендації. Суми, 2018. 63 с.

Опубліковані наукові праці,

які додатково відображають наукові результати дисертації

18. Беспалова О.О. Авраменко Н.Б. Фізична реабілітація студенток першого курсу СМГ із хронічним обструктивним бронхітом. *Фізична культура, спорт та здоров'я нації*. 2014. Вип. 18. С. 277-283.

19. Беспалова О.О. Можливості фітнес-технологій у фізичному вихованні студентів спеціальних груп із порушеннями у стані серцево-судинної системи. *Спортивний вісник Придніпров'я*. 2014. № 1. С. 8-11.

20. Беспалова О.О., Авраменко Н.Б. Фізична реабілітація жінок середнього віку з варикозним розширенням вен нижніх кінцівок. *Фізична культура, спорт та здоров'я нації*. 2015. Вип. 19. Т. 1. С. 546-552.

21. Авраменко Н.Б., Беспалова О.О., Бугаєнко Т.В. Поняття «фізкультурно-оздоровчі технології» в практиці фізичного терапевта. *Фізична реабілітація та рекреаційно-оздоровчі технології*. 2019. № 1. С. 33-41.

АНОТАЦІЇ

Беспалова О.О. Формування готовності майбутніх бакалаврів з фізичної терапії та ерготерапії до застосування фізкультурно-оздоровчих технологій у професійній діяльності. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук (доктора філософії) за спеціальністю 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти». – Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка, Суми, 2019.

У дисертації обґрунтовано та експериментально перевірено модель формування готовності майбутніх бакалаврів з фізичної терапії та ерготерапії до застосування фізкультурно-оздоровчих технологій у професійній діяльності, яка базується на комплексі методологічних підходів (системного, особистісного, діяльнісного, аксіологічного, компетентнісного) та сукупності специфічних принципів (інтеграції професійно-орієнтованих знань, практичної спрямованості підготовки, формування здоров'язберезувального середовища), передбачає удосконалення змісту професійної підготовки шляхом посилення міжпредметних зв'язків, формування мотиваційно-ціннісного ставлення до фізкультурно-оздоровчої діяльності, удосконалення процесу професійної підготовки у напрямі введення в освітній процес технологій проблемного й інтерактивного навчання з використанням різних форм (проблемна лекція, лабораторні заняття, семінари, ділова гра, тренінги, виробнича практика), методів (проблемні, інтерактивні, проектні) й засобів (комплекси фізкультурно-оздоровчих вправ інноваційної спрямованості та ІКТ).

Ключові слова: фізкультурно-оздоровчі технології; готовність до застосування фізкультурно-оздоровчих технологій у професійній діяльності; майбутній бакалавр з фізичної терапії, ерготерапії; професійна підготовка.

АННОТАЦИЯ

Беспалова О.А. Формирование готовности будущих бакалавров по физической терапии и эрготерапии к применению физкультурно-оздоровительных технологий в профессиональной деятельности. – Квалификационная научная работа на правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата педагогических наук (доктора философии) по специальности 13.00.04 «Теория и методика профессионального образования». – Сумский государственный педагогический университет имени А.С.Макаренка, Сумы, 2019.

В диссертации обоснована и экспериментально подтверждена модель формирования готовности будущих бакалавров физической терапии и эрготерапии к применению физкультурно-оздоровительных технологий в профессиональной деятельности, которая базируется на комплексе методологических подходов (системного, личностного, деятельностного, аксиологического, компетентностного) и совокупности специфических принципов (интеграции профессионально-ориентированных знаний, практической направленности подготовки, формирования

здоровьесберегающей среды) и предусматривает усовершенствование содержания профессиональной подготовки путем усиления межпредметных связей, формирования мотивационно-ценностного отношения к физкультурно-оздоровительной деятельности, совершенствования процесса профессиональной подготовки путем внедрения в образовательный процесс технологий проблемного и интерактивного обучения с использованием разных форм (проблемная лекция, лабораторные занятия, семинары, деловая игра, тренинги, производственная практика), методов (проблемные, интерактивные, проектные) и средств (комплексы физкультурно-оздоровительных упражнений инновационной направленности и ИКТ).

Ключевые слова: физкультурно-оздоровительные технологии; готовность к применению физкультурно-оздоровительных технологий в профессиональной деятельности; будущий бакалавр по физической терапии, эрготерапии; профессиональная подготовка.

ABSTRACT

Bespalova O.O. Formation of readiness of future physical therapy and ergotherapy bachelors for the application of physical and recreational technologies in professional activity. – Qualifying scientific work on the rights of manuscript.

The thesis on competition of a scientific degree of for candidate of pedagogical sciences (PhD) on a specialty 13.00.04 «Theory and methods of professional education. – Makarenko Sumy State Pedagogical University, Sumy, 2019.

In the thesis, the solution to the problem of formation of readiness of future physical therapy and ergotherapy bachelors for the application of physical and recreational technologies in professional activity is proposed.

The actuality and expediency of the research problem are conditioned by the need to overcome the contradictions that arise between: the requirements for the professional training of future physical therapy and ergotherapy bachelors and the needs of rehabilitation institutions of specialists who are ready to use physical and recreational technologies in their professional activity; the prevalence of physical and recreational technologies in the work of physical therapists and the dominance of theoretical foundations in their professional training; the need to form readiness of future physical therapy and ergotherapy bachelors for the application of physical and recreational technologies in professional activity and limited theoretical understanding of the model of such training and its methodological support.

According to the terminological analysis the content of the key concepts of «physical and recreational technology» and «readiness for the use of physical and recreational technologies» have been specified. The analysis of the research positions of the scientists on the formation of professional readiness gives grounds to proceed from understanding of readiness of future physical therapy and ergotherapy bachelor to the use of physical and recreational technologies in professional activity as a complex dynamic personal formation, which provides the current realization of physical and recreational professional activity and consists in mastering the special knowledge of the physical and recreational technologies and the skills related to

them, techniques and methods of their use and assumes the presence of psychological qualities necessary for a specialist of physical therapy, ergotherapy for professional self-improvement.

Formation of readiness of future physical therapy and ergotherapy bachelors for the application of physical and recreational technologies in professional activity is a complex dynamic process of influencing the system of values and motives for the application of physical and recreational technologies in professional activity, on the process of mastering theoretical and procedural aspects of application of physical and recreational technologies in professional activity and professionally important personality traits that govern the practical implementation of physical and recreation activity.

According to the results of the structural analysis the essence and structure of future physical therapy and ergotherapy bachelors for the application of physical and recreational technologies in professional activity which is presented in unity of four components: motivational-value; subjective, cognitive-content and activity have been defined.

In the dissertation the model of formation of readiness of future physical therapy and ergotherapy bachelors for the application of physical and recreational technologies in professional activity which is based on a set of methodological approaches (systemic, personal, activity, axiological, competence), a set of general didactic (scientific, systematic and sequential, accessibility, connection of learning with life, consciousness and activity, clarity, strength of learning skills, individual approach) and specific principles (integration of professional knowledge, practical training, health environment) has been theoretically substantiated and experimentally tested; it involves improving of the content of professional training by enhancing cross-curricular links, formation of a motivational-value attitude to physical and recreational activity, improvement of forms, methods and means of the process of professional training in the direction of introducing into the educational process the technologies of problem and interactive learning using forms (problem lecture, laboratory classes, seminars, business game, trainings, vocational practice), methods (problem, interactive, project) and learning tools (complexes of health and recreational exercises of innovative orientation and ICT).

The provisions on information and methodical support of the process of formation of readiness of future physical therapy and ergotherapy bachelors for the application of physical and recreational technologies in professional activity have been improved.

Keywords: physical and recreational technologies, readiness for the application of physical and recreational technologies in professional activity, future physical therapy and ergotherapy bachelor, professional training.